

Gerard Stoffels, wethouder gemeente Cuijk

‘Wij zijn er voor de burgers, niet andersom’

In Cuijk richten burgers zelf hun openbare ruimte in

De gemeente Cuijk heeft burgerparticipatie hoog in het vaandel als het gaat om de inrichting van de openbare ruimte. Dat leidt tot bijzondere projecten waarbij burgers niet alleen wensenlijstjes indienen, maar ook zelf de schoffel ter hand nemen. Stad+Groen gaat op pad met wethouder Gerard Stoffels. Die rept niet alleen over de zegeningen van burgerparticipatie. ‘De communicatie rond die projecten doe je eigenlijk nooit goed genoeg.’

Auteur: Paul van der Sneppen

uitvoering al vier jaar samen met de gemeenten Grave en Mill en Sint Hubert (CGM). 'Dat is niet altijd even handig. Voor mij persoonlijk maakt het niet zoveel uit, maar de ambtenaren moeten soms flink schakelen omdat ze voor maar liefst drie verschillende gemeenten werken. Dat betekent ook drie verschillende beleidsplannen en drie verschillende begrotingen. In de uitvoering zie je dat de CGM-organisatie eigenlijk constant in een spagaat zit tussen enerzijds uniform werken voor de efficiency, en anderzijds de politieke realiteit, die juist de eigen identiteit hoog in het vaandel heeft.'

Er woedt momenteel een discussie over gemeentelijke herindeling in de regio. Er liggen een aantal opties op tafel. In een van de plannen zou Cuijk opgaan in wat het Land van Cuijk wordt genoemd, de samenvoeging van maar liefst vijf gemeenten. Het Land van Cuijk zou de zevende grootste gemeente van Brabant zijn en de derde in oppervlakte. 'Wat mij betreft, zou een gemeentelijke herindeling waarbij CGM wordt samengevoegd tot één gemeente de ideale oplossing zijn. Maar er ligt ook nog een aantal andere opties op tafel. Het is nu nog lastig te voorspellen hoe we in de toekomst als gemeente verdergaan.'

Beleidsplannen

Vooralsnog gaat de gemeente Cuijk voort als zelfstandige gemeente met een gedeeld uitvoeringsapparaat onder de CGM-vlag. In het groenbeheer weten de ambtenaren de ongemakken van de CGM-samenwerkingsconstructie nog heel aardig binnen de perken te houden, zo lijkt het. CGM

'In burgerparticipatieprojecten moeten mensen ruimte krijgen om te dromen'

heeft ook een gemeenschappelijke buitendienst. Waar het om groenbeheer gaat, ontlopen de beleidsplannen van de drie gemeenten elkaar niet zo veel. 'Op hoofdlijnen zijn ze wel gelijk. Daardoor kunnen we bij onderhoudswerk ook proberen zoveel mogelijk naar een onderhoudsbestek toe te werken. Dat lukt aardig.' Concreet houdt dat in dat wanneer een aannemer boomonderhoud doet in Cuijk, diezelfde aannemer dat ook doet in Grave en Mill. 'Dat biedt schaalvoordelen en levert een scherpe prijs op. Daar zie je dus dat de CGM-samenwerking wél zijn vruchten afwerpt.' Onze rondgang beperkt zich tot het werkgebied van Stoffels, de gemeente Cuijk. Behalve uit Cuijk bestaat de gemeente uit de kerkdorpen Katwijk, Lindenveld, Beers, Vianen, Sint Agatha en Haps. Vanuit Cuijk voert de tocht over de Hapsebaan richting Haps naar het Hapse Wandelbos. Onderweg wijst de wethouder op de pas gemaaide berm. 'Hier

Het is een actueel thema in Cuijk. Eind dit jaar actualiseert de gemeente haar beheerplannen voor de komende jaren. Daarbij wordt nadrukkelijk ook de burger betrokken. Dat burgerparticipatie geen loze kreet is in Cuijk, blijkt onder meer uit de opkomst bij het burgerberaad over dit onderwerp. 'We hebben bij die bijeenkomst een slordige 160 tot 170 hoofden geteld', vertelt Stoffels.

Oudgediende

De wethouder is een oudgediende. Hij zit al sinds 2010 namens Algemeen Belang Cuijk in het college en gaat onder meer over openbare werken, groen en milieu. Hij wordt daarbij ondersteund door een fors ambtelijk apparaat. Cuijk werkt namelijk in de

Het Burgemeester van der Braakplein in Beers is met bewoners opnieuw ingericht

De Beerse dorpsentree is helemaal gewijd aan de strijd van streekbewoners tegen het water

GEMEENTE CUIJK IN CIJFERS

Op 1 januari 2016 heeft de gemeente Cuijk 24.608 inwoners. Twee jaar later, op 1 januari 2018, zijn dat er 24.908. Het inwoneraantal is over die twee jaar gegroeid met een gemiddelde van 12,5 per maand.

Per hoofd van de bevolking beheert de gemeente 73 vierkante meter groen. Daarvoor heeft ze een eigen groendienst, die werk biedt aan ongeveer 40 medewerkers. Daarnaast wordt in het groeiseizoen onderhoudswerk uitbesteed.

Cuijk is een relatief boomrijke gemeente. In totaal telt de Brabantse gemeente 21.500 bomen. Uit de verdeling van bomen die binnen de bebouwde kom staan en bomen die zich daarbuiten bevinden, spreekt het landelijke karakter van de gemeente. Die aantallen ontlopen elkaar namelijk nauwelijks. Iets meer dan de helft van de bomen staat binnen de bebouwde kom.

De begroting voor het beheer van het openbaar groen bedraagt in 2018 ruim 1,6 miljoen euro.

doen we aan ecologisch bermbeheer. Door verschralling stimuleren we biodiversiteit. Dat doen we nog niet in de hele gemeente. Er zijn namelijk nogal wat kosten gemoeid met het afvoeren van het maaisel.'

Ecologisch

Mede vanwege die kosten wil de gemeente graag in kaart hebben wat ecologisch bermbeheer oplevert in termen van biodiversiteit. Ook daarvoor heeft ze burgers weten te mobiliseren. Vrijwilligers van Natuur en Milieu inventariseren nu al vijf jaar hoe de biodiversiteit in de bermen zich ontwikkelt. Meteen bij aanvang is er een nulmeting gedaan. Op de vraag of er ook een eindbeeld is afgesproken, antwoordt Stoffels ontkennend. 'Nee, het is niet zo dat we op basis van resultaten de handen op elkaar moeten zien te krijgen voor voortzetting van dit beleid. Er is al politiek draagvlak voor. Dat heeft er ook mee te maken dat we inmiddels wel begrijpen dat biodiversiteit op termijn goed werkt tegen ziekten en plagen. De kost gaat hier voor de baat uit. Bovendien is biodiversiteit stimuleren een zaak van lange adem. Daarbij kun je lastig sturen op kortetermijnresultaten.'

Rotzooi

Het Hapse Wandelbos is de eerste halte op de rondgang door de gemeente Cuijk. Enkele jaren terug had dit stukje natuur, grenzend aan een begraafplaats, nog het karakter van een bos. 'Een

Speeltoestellen voor alle leeftijden in de Cuijkse Tuinen

rotzooi, om heel eerlijk te zijn', memoreert Stoffels. Het initiatief om daar iets aan te doen, kwam van twee inwoners van Haps, Joep Arts en Marius Manders. Joep en Marius trokken bij de gemeente aan de bel om te kijken of ze daar de handen op elkaar konden krijgen voor een herinrichting. Er was vanuit de buurt behoefte aan een wandelbos. 'Daar wilden wij graag onze bijdrage aan leveren, maar het initiatief komt nadrukkelijk van de burgers die Manders en Arts hebben weten te mobiliseren.'

Regie

Die burgers gaven de teugels ook daarna niet meer uit handen. De gemeente heeft meegedacht over het project en gefaciliteerd waar mogelijk, maar de regie heeft ze bij de initiatiefnemers gelaten. Het verwilderde bos is opgeruimd en er is achterstallig onderhoud gedaan. Daarna zijn er paden aangelegd en speeltoestellen geplaatst. Een lokale kunstenaar heeft het wandelbos opgesierd met houtkunstwerken.

Ontmoetingsplaats

Inmiddels is het bos een ontmoetingsplaats voor vrijwilligers die het helpen onderhouden. 'Je ziet dat zo'n initiatief tot in lengte van jaren voor veel sociale cohesie in de buurt zorgt. Er is bijvoorbeeld een schuur waar niet alleen gereedschap wordt opgeslagen, maar ook regelmatig koffie wordt gedronken.' De gemeente blijft op de achtergrond.

‘We hebben wat noodzakelijke gereedschappen geleverd, maar het onderhoud doen ze helemaal zelf.’

Vanuit Haps gaat de tocht via de Beerseweg naar Beers. De Beerseweg is een statige laan met veel monumentale bomen. Die staan deels op het terrein van Baron van Hövell tot Westerfliet. Die is daarom ook verantwoordelijk voor het onderhoud.

Om ervoor te zorgen dat de bomen in kwestie de beste zorgen krijgen, heeft de gemeente een subsidie in het leven geroepen voor het onderhoud van monumentale bomen op particulier terrein. Elke tien jaar is er 250 euro beschikbaar per boom als bijdrage in de onderhoudskosten. ‘Daar is de baron heel blij mee, want het in stand houden van zo’n uitgestrekt landgoed is niet alleen een grote maatschappelijke verantwoordelijkheid, het loopt ook flink in de papieren.’

Kaal

In Beers wordt even gestopt op het Burgemeester Van der Braakplein. Het plein ligt er nog wat kaal bij. Het is net opnieuw ingericht en dit najaar komt de beplanting. Ook hier hadden de dorpsbewoners, naar goed Cuijks gebruik, veel inspraak in de herinrichting en nemen ze zelf het onderhoud ter hand.

Even verderop ligt de dorpsentree van Beers. Ook hier hebben bewoners zelf ideeën aangedragen voor de groenvoorziening. De entree laat bovendien zien dat bewoners niet altijd als vanzelfsprekend kiezen voor speeltoestellen in hun openbaar groen. Hier heeft de dorpsraad nadrukkelijk gekozen voor een historisch thema. De dorpsentree van Beers beeldt het gevecht uit dat de bewoners van de Beerse Overlaat door de eeuwen heen hebben geleverd met de Maas. Het wandelpad in de groenvoorziening beeldt de grillig meanderende rivier uit, die de streekbewoners steeds opnieuw natte

voeten bezorgde. Aan de kop van het parkje troont een metershoog beeld boven de denkbeeldige rivier uit, ter herinnering aan de slachtoffers en de strijd tegen het water.

Contrast

Het serieuze historische thema van de Beerse dorpsentree staat in schril contrast met de volgende halte op de rondgang, de Cuijkse Tuinen in de uitbreidingswijk van de Heeswijkse Kampen. Hier komen alle *best practices* van het Cuijkse groenbeleid tot uiting. Het wandel- en speelpark is nog maar net opgeleverd. Toch wordt er op een doordeweekse dag al dankbaar gebruik van gemaakt. Er wordt gewandeld, gefietst en kinderen spelen er op de speeltoestellen. Stoffels maakt van de gelegenheid gebruik om een praatje te maken met wandelaars. Hij informeert hoe zij de nieuwe groenvoorziening in hun wijk ervaren. Dat levert opmerkelijk enthousiaste reacties op. Dat hoeft niet te verbazen. De totstandkoming van de Cuijkse Tuinen is bij uitstek een project waarbij burgers steeds nauw betrokken zijn geweest. ‘In feite hebben omwonenden hier *carte blanche* gekregen om helemaal zelf vorm te geven aan de voorziening. Dit is het resultaat van in totaal vier bijeenkomsten in de wijkaccommodatie waarbij burgers hun ideeën hebben kunnen spuien.’

Communicatie

Makkelijk is zo’n ontwerp- en uitvoeringstraject niet. Stoffels spreekt dan wel geregeld van ‘een stapje terug zetten’, maar bewoners aan het roer zetten vergt veel van bestuurders en ambtenaren. ‘Het belangrijkste struikelblok is de communicatie. Communiceren over zo’n traject doe je eigenlijk nooit goed genoeg. Het begint al met de vraag wie je moet uitnodigen voor de inspraakrondes. Wie zijn nou precies de belanghebbenden? Zelfs bij de succesvolste projecten zijn er altijd wel mensen die zich buitengesloten voelen, mensen die achteraf ook hun zegje hadden willen doen. Maar het hele dorp uitnodigen kan natuurlijk ook niet. Toch is het nooit onze bedoeling om mensen uit te sluiten. Iedere inbreng is welkom.’

En dan is er nog het probleem van de haalbaarheid. Mensen hebben wensen en dromen, maar die zijn niet altijd haalbaar. ‘Meestal komen we daar goed uit, maar je kunt het nooit iedereen helemaal naar de zin maken. Er zijn altijd financiële, bestuurlijke of praktische beperkingen die de grenzen bepalen van wat mogelijk is.’

Parameters

Vooraf die parameters aangeven vindt Stoffels geen goed idee. ‘Je gaat dan al snel mogelijkheden

Joep Arts vertelt over de bewoners van het insectenhotel in het Hapse Wandelbos

Vrijwilliger Joep Arts praat Stoffels bij over het Hapse Wandelbos

uitsluiten. Dat drukt de pret. We geven burgers meestal een blanco canvas om hun ideeën op in te kleuren. Mensen moeten durven dromen in zo'n traject. Gaandeweg het ontwerpproces kom je vanzelf wel uit op een haalbaar concept dat voor iedereen iets leuks biedt. We laten mensen zoveel mogelijk zelf tot inzichten komen die de grenzen van het haalbare aangeven. Vooral in het begin proberen wij als gemeente zoveel mogelijk onze handen van het wordingsproces af te houden. Wij zijn er voor de burgers, niet andersom. Tegelijkertijd voelen we natuurlijk wel de verantwoordelijkheid om het proces te bewaken. Dat is soms best lastig als je niet sturend wilt optreden.'

Recreatiewaarde

Bij de totstandkoming van de Cuijkse Tuinen is dat allemaal goed gelukt, vindt Stoffels. Het recreatiegroen maakt deel uit van een uitbreidingsplan. Bij de planning van die wijk is meteen al besloten om minder snippergroen aan te leggen. Daarvoor in de plaats is gekozen voor een groot stuk openbaar

groen met hoge recreatiewaarde.

Het resultaat is een groot recreatieterrein met niveaunderschillen, bruggen, speel- en sporttoestellen voor alle leeftijden en een imposant insectenhotel. Aan de zijde waar woningen grenzen aan het terrein is een wadi, waarin hemelwater wordt opgevangen en waar ecologisch groen vrij spel krijgt. 'Bewoners hebben zelf bedacht dat ze de speeltoestellen wat verder van de woningen af willen hebben en wat meer natuur voor de deur', legt Stoffels uit.

Struinpaden

Door de voorziening loopt een verhard pad voor voetgangers en fietsers. Daarnaast moeten er overal natuurlijke struinpaden ontstaan. De eerste sporen van die struinpaden beginnen zich nu al af te tekenen in het gras.

Vanaf de Cuijkse Tuinen voert de tocht met wat kleine omzwervingen weer terug naar het gemeentehuis. Onderweg verontschuldigt Stoffels zich voor het feit dat hij niet meer tijd heeft voor

de rondgang door de gemeente Cuijk. Hij noemt uit de losse pols nog enkele projecten die hij had kunnen laten zien. Zo is er een voorziening voor zorgbehoevende ouderen en een voedselbos in wording. Opmerkelijk is dat burgerinitiatief en burgerparticipatie steeds als rode draad door zijn verhaal lopen. Het roept de vraag op of het dorps karakter dat daar onmiskenbaar uit spreekt niet verloren gaat als de gemeentelijke herindeling straks haar beslag krijgt.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/article/27478/wij-zijn-er-voor-de-burgers-niet-andersom